

Vankeuslain uudistamistyöryhmän 26. kokous

Ajankohta: ti 21.11.2023 klo 13.00-15.30

Paikka: Oikeusministeriö kh. Kiinnitys sekä Teams

Läsnä: Juho Martikainen (pj.), Paulina Tallroth, Marjatta Kaurala, Johanna Hietapakka, Heidi Lokasaari, Heli Tamminen, Anna-Liisa Sandvik (siht.)

Teams: Petri Laitinen, Marko Aittomäki, Riitta Kari, Jarkko Nieminen, Annika Finnberg, Minna Saukko

1. Valvomattoman tapaamisen muutoksenhaku

- Käsiteltiin HE-luonnos perusteluineen seuraavin huomioin. Työryhmälle esitetystä luonnoksessa valvomattomasta tapaamisesta koskeva päätös on muutoksenhakukiellossa. Suurin osa työryhmäläisistä kannatti muutoksenhakukiellon säilyttämistä ja hyväksyi luonnoksen, mutta myös muutoksenhakukelpoisuutta kannatettiin. Päätettiin laatia mietintöön vielä tarkempi arviointi ja vertailu vaihtoehtojen välillä. Sovittiin, että mahdollinen eriävä mielipide liitetään tarvittaessa työryhmän mietintöön.

2. Etätapaaminen (nykyinen yhteydenpito videoyhteyden välityksellä)

- Käsiteltiin HE-luonnos perusteluineen seuraavin huomioin. Etätapaamista koskeva sääntely rinnastettaisiin ja yhtenäistettäisiin mahdollisimman pitkälle valvottua tapaamista koskevan sääntelyn kanssa. Etätapaajien henkilöpiiriä ei rajattaisi ja lupamenettely korvattaisiin ajanvarauksella. Valvonta tapahtuisi samoin edellytyksin, kuin valvottu tapaamisen valvonta tapahtuu. Voimassaolevassa 13 luvun 13 §:n 2 momentin säännöksessä mainitaan keskeyttäminen ja peruuttaminen. Selvitetään tulisiko näiden ohella mainita myös epääminen. Lisätään keskeisiin ehdotuksiin ja perusteluihin se, että etätapaamista voidaan käyttää viranomaisasioinnin ohella yhteydenpitoon järjestötahojen kanssa. Sovittiin, että etätapaamisten suhdetta tapaamiskieltoon selvitetään vielä.
- Käytettävissä olevien laitteiden määrä vaikuttaa siihen, kuinka paljon etätapaamisia pystytään järjestämään. Laitteita ei tälläkään hetkellä ole kaikissa yksiköissä riittävästi. Lisäksi vaikuttaa se, kuinka paljon laitoksessa on sopivia tiloja ja henkilökuntaa etätapaamisen järjestämiseen ja valvontaan. Tekstissä tulisikin huomioida vielä tarkemmin se, ettei etätapaamisia voida tulevaisuudessakaan järjestää yhtä paljon, kuin valvottuja tapaamisia. Vaikutusarviointiin lisätään maininta laitteiden hinnasta. Keskustelussa tuli esille, että eduskunnan oikeusasiamies olisi hiljattain käsitellyt ratkaisussaan videotapaamisten resursointia. Selvitetään kannanotto vielä. Järjestelyt (mm. etätapaamisen ajallinen kesto) määriteltäisiin järjestyssäännössä.
- Alaikäisen etätapaajien henkilöllisyyden todentaminen tulee selvittää vielä tarkemmin. Valvotuissa tapaamisissa pieniltä alaikäisiltä ei ole ehdottomasti edellytetty henkilöllisyyden todistamista. Alle 15-vuotiaat saapuvat vankilaan saattajan mukana. Saattajan henkilöllisyys ja lupa toimia saattajana varmistetaan. Lähtökohdan tulisi olla sama myös etätapaamisissa.
- Asiamiestapaamisia järjestetään videoyhteyden välityksellä hyvin vähän. Työryhmä keskusteli asiamiehen etätapaamista koskevasta pykäläluonnoksesta seuraavin huomioin. Lähtökohdan tulisi olla se, että vanki ja asiamies itse harkitsevat tapaamisensa muodon. Ongelmaksi koettiin se, että (tutkinta)vankia ei voida jättää itsekseen etätapaamisiin käytettävän laitteen kanssa. Myös resurssit ovat haasteelliset. Esimerkiksi Vantaan vankilassa resurssit käytetään tällä hetkellä videoitujen oikeudenkäyntien järjestämiseen. Keskustelussa todettiin, että valvonta voisi

tapahtua ruutua seuraamalla niin, ettei ääntä kuulla (samoin edellytyksin, kuin fyysisen asiamiestapaamisen valvonta VL 13:6.2). Päätettiin muuttaa pykäläluonnosta väljempään muotoon siten, että asiamiestapaaminen on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä etätapaamisena. Tapaamisen järjestämistä arvioitaisiin vain siltä kannalta, onko laitteita toivottuun aikaan käytettävissä. Asiamies voi aina saapua vankilaan, jos laitteita ei ole käytettävissä. Teknisen toteutustavan tulisi olla Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä.

- Käytiin keskustelua vankien välisistä etätapaamisista. Sen tulisi olla luvanvarainen ja tapaajien henkilöpiirin rajattu. Turvallisuusseikat tulee huomioida, esimerkiksi kahden JR-henkilön etätapaaminen ei lähtökohtaisesti tulisi kyseeseen. Etätapaamisia tulisi myös priorisoida vangeille, jotka eivät muihin tapaamismuotoihin pääse. Vankien välinen etätapaaminen vaatii järjestelyjä kummassakin vankilassa. Päätösvalta ja myöntämisen edellytykset on vielä selvitetävä (mm. rikosten estäminen). Kokouksen jälkeen todettiin, että kaikki vankien väliset tapaamismuodot säännöksineen on perusteltua käydä läpi yhtenä kokonaisuutena. Aikataulullisista syistä kokonaisuus käsitellään toisessa HE-luonnoksessa.

3. Oman älylaitteen hallussapito avolaitoksessa

- Käsiteltiin keskustelukysymykset ja HE-luonnos seuraavin huomioin. Suurimpana riskinä pidettiin kuvien ja videon ottamista. Yksityisyyden suoja ja laitoksen valokuvaaminen tulivat keskustelussa esille. Säädöstatolla täytyykin selkeästi varmistaa, ettei kameraa saa käyttää toisten vankien, henkilökunnan tai laitoksen kuvaamiseen.
- Työryhmän enemmistön näkemys oli, että älypuhelimet voitaisiin avolaitoksissa antaa haltuun ilman lupamenettelyä, jos hallussapitoaika ja –paikka olisi tarkoin määritelty järjestyssäännössä. Älypuhelimien antamista haltuun asunto-osastolle ei pidetty hyvänä ratkaisuna. Tosiasiallinen yhteydenpitoon käytettävä aika voi lyhentyä, koska monissa avolaitoksissa ”karvalakkipuhelinta” saa tällä hetkellä pitää hallussa koko illan. Tätä pidettiin ongelmallisena.
- Keskusteltiin seuraamuksista, mikäli älypuhelin on hallusta luvatta tai sitä käytetään väärin. Esiin tuli oikeuksien menetyksen mahdollisuus (määräaikainen älypuhelimien hallussapitokielto). Asiaa selvitetään työryhmän toisen HE-luonnoksen valmistelussa, jossa tarkastellaan kurinpitorangaistuksia kokonaisuutena.

4. Muut asiat

- Puheenjohtaja kertoi, että eräitä vankien maksukortteihin liittyviä säädosmuutoksia valmistellaan hankkeesta erillään, mutta ne liitetään työryhmän hallituksen esitykseen.
- Puheenjohtaja kertoi työryhmän kevään aikataulusta. Tavoitteena on saada luonnos hallituksen esitykseksi valmiiksi huhtikuun loppuun 2024 mennessä, jolloin lausuntokierros olisi loppukeväällä. Hallituksen esitys annettaisiin 2024 syksyllä viikolla 36.
- Paulina Tallroth kertoi mahdollisuudesta sijoittaa alaikäinen vanki ulkopuoliseen laitokseen (lastensuojelulaitokseen) voimassaolevien säännösten perusteella. Tallroth ja osastopäällikkö Hinkkanen ovat keskustelleet asiasta STM:n kanssa ja yhteinen tahtotila on löytymässä. STM uudistaa lastensuojelulain (tavoiteaikataulu 2025 syksyllä) ja täsmentää tässä yhteydessä säännöksiä, joiden avulla alaikäisiä vankeja voidaan sijoittaa lastensuojelulaitoksiin. Oikeusministeriö on valmis esittelemään lastensuojelulain säännöksiä jo vankeuslain yhteydessä, jos säännöksiä valmistuu riittävän nopeasti.

Seuraava kokous

- Kokous nro 27 ke 13.12.2013 klo 9.30-12.00.